

nes (*l. c.*) fa constar que no hi ha tal paraula ni en els diccionaris generals d'aquest idioma ni en els nàutics (com el de Jal), i que tampoc es troba res semblant en basc, portuguès, bearnès i llengua d'Occ. JCoromines hi crida l'atenció, d'altra banda, sobre el cat. ant. *orri* 'corda amb què s'amarra l'embarcació al norai' (castellà *orinque*, fr. *orin*), preguntant-se si *norai* en seria un derivat. El cat. *orri* figura un cop en un doc. de 1340 inclòs en l'ed. de Moliné del *Consolat* (p. 201a), amb una variant de ms. (S. XIV) d'*orriu*; el cast. *orinque* id. [1518, 1519], port. *ourinque* [1416, 1456], fr. *orin* 'boia', 'corda per a amarrar l'embarcació a la boia' [1542, o 1483?].⁶ Malauradament, tampoc no s'ha aclarit encara l'origen d'aquesta família de mots.⁷ Sainéan, *Source Indig.* II, 169, volia derivar el fr. *orin* d'*orée* 'riba' < ORA, i aquesta idea no era del tot desenaonada com observa el DECH, si bé ara sabem per les conclusions del citat estudi de GColon que el problema s'ha de plantejar més aviat en un context hispànic. En tot cas, una relació d'aquests mots amb el llatí ORA té prou versemblança vist que aquesta paraula tenia l'ac. de 'cable o corda per a amarrar les embarcacions a la riba',⁸ ultra el seu sentit normal de 'riba, vora'.

Pel que fa al cat. *norai* es pot pensar, a la vista de la variant *orai* de València, que la *n-* era un afegiment posterior degut a una falsa divisió —*u(n) orai*—, i així un parentiu d'*orai* amb ORA semblaria més convincent, i això més i més perquè l'objecte que el mot català designa té a veure amb la riba (cf. la descripció donada a Cadaqués: «una roca que li han fet un coll per amarrar-hi un barco»). Ara bé, en català *orai* es pot explicar fonèticament per una forma *ORAGE, a través d'un desenvolupament mossàrab, fet que en realitat rebria suport no sols de la distribució geogràfica actual del mot, sinó a més de la seva aparició en un doc. balear del S. XV, mentre que la seva presència només en una àrea limitada de la Costa Brava i la manca de documentació antiga del Principat suggeririen que *norai* del Golf de Roses fóra una aportació des de les costes balears. Així i tot, però, no es veu amb quin principi de sufixació s'hauria pogut formar aquest hipotètic *ORAGE damunt ORA. Ens cal deixar de banda aquesta pista potser en definitiva.

I ben mirat hi ha un altre factor que milita contra aquest ètímon, car el cas és que la variant *orai* de València, evidentment de molt poca extensió, fa l'efecte de ser més aviat una forma secundària enfront de *norai* que domina a les Balears i al N. de la Costa Brava i és a més la que documentem ja en el S. XV. Era, doncs, molt probablement un derivat de *norai* pel mateix fenomen de falsa divisió però en revès —*un(n)orai*—. D'ací hem de postular *NORAGE o *NURAGE > *norai*, igualment explicable pel conducte mossàrab. Però com que tampoc no hi ha manera de relacionar *NORAGE amb cap mot llatí, hem de concloure que ens trobem davant un mot pre-romà com tants altres: el fr. *quai* 'moll', cat. *avenc*, *barranc*, *barranca*, *cala*, *calanca*, *cavorca* etc. És ben suggestiu, en canvi, veure una coincidència fonètica i a més semàntica (a

la vista de l'ac. de *norai* al Golf de Roses com a 'una roca convertida en una pedra apta per a amarrar-hi una barca') amb el sard logud. *nuraghe* 'ruïna megalítica (molt sovint reduïda a un gran bloc de pedra)'.⁹ No seria *norai* una deixalla de la mateixa civilització megalítica a l'altra gran illa del Mare Nostrum? Un punt que haurà de tenir en compte la investigació futura.

¹ La *n-* pot ser un lapsus per la grafia *bormetjar* amb la *b* llegida malament com a una *n*; zo es tractaria d'una variant d'*ormetjar* amb la contaminació de *norai*? — ² *DACEsp.* inclou aquest mot des de 1843, i allí fou reproduït de Fz. de Navarrete, *Dicc. Marít. Esp.*, 1831; l'última edició del *DACEsp.*, 1970, inclou *noray* en el mateix sentit que en català i a més com a 'amarra que se da en tierra para asegurar la embarcación'. No tenim més informació sobre aquest mot en castellà, i el DECH no menciona aquesta segona accepció. — ³ *AlcM* porta a més aquest exemple del períodic mall., «La Roqueta», c. 1887: «Donaren fondo a s'esca de sa Torre y s'amarraren a un *noray*». JCoromines (1953) va anotar *norai* a Sóller com a 'espècie de cilindre per a atracar les naus'. El mot devia ser conegut a Eivissa també, car JCoromines va estar-se allí a l'*Hotel Norai* durant la seva visita el 1963; el nom de l'hotel en qüestió deu venir d'un topònim. — ⁴ Durant 1953 l'informador de JCoromines en aquest poble va dir el nom del mateix lloc com a *Es Soldat d'Urai*, bastant deformat; a Pollença (1964) va anotar *Durais* com a malnom del seu subjecte, forma que molt probablement té a veure amb *orai* encara que el subjecte mateix li va assegurar que hom hi deia *un fort* per a *un orai* i que aquesta darrera paraula segons el seu parer era castellana (!) — ⁵ Figura com a *norais* en el programa de festes de Cadaqués (1974), en uns versos de l'avi Firmo: «i un *norais* a la punta / que és un bon amarrador». Notem que les senyes de Baltasar Batlle (1882-95) escriuen constantment *nuraj* (i també *matej*, *aquej*, per *mateix*, *aqueix*) i un cop «al *nurajas* per la punta blanca» (p. 10.21), evidentment en al·lusió a *El Nuraxàs*, que és un indret cap al Faradell al ON del Cap de Creus. — ⁶ Citem del curós estudi de GColon sobre aquesta família de mots, que completa amb nova documentació l'article *orinque* del DCEC: «L'Étymologie organique dans le cas du français *orin* et de l'espagnol *orinque*», dins *RLiR* xxvi, 170-83. — ⁷ JCoromines, DCEC (s. v. *orinque*), seguit per GColon (*l. c.*), mostren que les etimologies suggerides en el flamenc: *neutring o *nootring*, un compost amb *ring* 'anella', o bé en un altre mot flamenc, *ooring, són poc satisfactòries; veg. ORRI. — ⁸ En llatí ORA en aquest sentit es documenta en Livi 22, 19, 19, i Quint. 4, 2, 41 etc. Ernout-M creu que potser es tracti del mateix mot que ORA 'riba', usat en la llengua nàutica en l'ac. tècnica de 'corda que aferma l'embarcació a la riba' per oposició a *ancorale* 'cable de l'àncora', tret de l'adj. *ancoralis* 'd'àncora'. — ⁹ *DAG.* inclou *norach* 'construcció ci-